

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 430/2020-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. januára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ľuboša Szigetiho prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť spoločnosti MINITEC s. r. o., Turgenevova 13, Košice, IČO 17 075 149, právne zastúpenej advokátom JUDr. Milanom Szöllössym, Mlynská 28, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 204/2003 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo spoločnosti MINITEC s. r. o. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 204/2003 porušené boli.

2. Spoločnosti MINITEC s. r. o. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je jej Okresný súd Bratislava III povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Spoločnosti MINITEC s. r. o. priznáva náhradu trov konania v sume 375,24 € (slovom tristosedemdesiatpäť eur a dvadsaťštyri centov), ktorú je Okresný súd Bratislava III povinný uhradiť na účet advokáta JUDr. Milana Szóllóssyho, Mlynská 28, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 430/2020-9 z 8. októbra 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti MINITEC s. r. o., Turgenevova 13, Košice, IČO 17 075 149 (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 204/2003 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že je na základe návrhu žalobkyne zo 16. decembra 2008 a po zmene žaloby v procesnom postavení žalovanej v 2. rade v konaní o zaplatenie požadovanej sumy z dôvodu bezdôvodného obohatenia vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 8 C 204/2003. Vo veci rozhodol okresný súd rozsudkom z 1. marca 2019, ktorým žalobu zamietol.

Proti rozsudku okresného súdu podala žalobkyňa 14. mája 2019 odvolanie.

3. Sťažovateľka namietala, že napadnuté konanie prebieha vo vzťahu k nej ako žalovanej strane už takmer 13 rokov, vec nie je právoplatne skončená, okresný súd „vykonáva úkony súdu prvej inštancie v odvolacom konaní pred odovzdaním veci odvolaciemu súdu“ a sťažovateľka stále zotrúva v stave právnej neistoty.

4. Na základe uvedeného sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd rozhodol nálezom, ktorým vysloví, že jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní na okresnom súde pod sp. zn. 8 C 204/2003 porušené boli, a súčasne sa domáhala, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov, priznal jej finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € a náhradu trov konania.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

5. Na základe výzvy ústavného súdu na zaujatie stanoviska k ústavnej sťažnosti predseda okresného súdu vo svojej odpovedi doručenej prípisom sp. zn. Spr. 487/2020 zo 7. decembra 2020 pripojil vyjadrenie zákonnej sudkyne, ktorá v podstatnom uviedla:

„... v danej právnej veci vedenej pred tun. súdom pod sp. zn. 8C 204/2003 Vám ako zákonný sudca k vyššie uvedenej sťažnosti oznamujem, že v tejto kauze už rozhodoval Ústavný súd pod IV. ÚS 598/2018 o sťažnosti žalobkyne, p. [REDAKOVANÉ], ktorý svojím Nálezom zo dňa 09.07.2020 zistil nečinnosť okresného súdu za obdobie od 01.03.2011 do 12.12.2011, od 26.03.2013 do 13.09.2013, od decembra 2013 do mája 2014.

Ako som zo súdneho registra zistila, mne vec do oddelenia napadla dňa 28.11.2014. Po úkonoch smerujúcich k príprave pojednávania som pravidelne vo veci konala a rozhodla. Nakoľko sa spis nachádza sa Krajskom súde v Bratislave z dôvodu podania odvolania od 02.06.2020, bližšie sa vo veci sťažnosti, tentoraz žalovaného, MINITEC, s.r.o., za daných okolností vyjadriť neviem. Z registra viem iba to, že vo veci bol vysoký počet strán sporu, pôvodne 9, že p. [REDAKOVANÉ] menila celkom 3x advokátov, strany sporu často žiadali o odročenie pojednávania, bol vypracovaný znalecký posudok. Pre rozdielnosť

tvrdení strán sporu, svedkov, bola vec skutkovo, s dopadom na dokazovanie zložitá a časovo náročná.“

Predseda okresného súdu vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci.

6. Právny zástupca sťažovateľky v podaní doručenom ústavnému súdu 14. januára 2021 oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania a zotrváva na dôvodoch a vyjadreniach uvedených v ústavnej sťažnosti.

7. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

8. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

12. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť a ich namietané porušenie možno preskúmať spoločne (IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010, I. ÚS 190/2019, II. ÚS 27/2020).

13. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019). Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 54/2020).

14. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

15. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z čl. 17 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov, ktorý súdom prikazuje, aby postupovali v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádzali

zbytočným priet'ahom, konali hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

IV.

Posúdenie veci ústavným súdom

16. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o návrhu sťažovateľky smerujúcom proti postupu okresného súdu, ktorým boli podľa nej spôsobené nečinnosťou súdu prvej inštancie v napadnutom konaní zbytočné priet'ahy, čím malo dôjsť k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

18. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd už v náleze sp. zn. IV. ÚS 598/2018 z 9. júla 2020 (ďalej len „skorší nález“) v totožnej veci uviedol, že právnu vec sťažovateľky považuje za skutkovo i právne náročnejšiu, nie však v takej miere, ktorá by odôvodňovala celkom zjavne neprimeranú dĺžku posudzovaného konania okresného súdu.

19. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmvanom konaní, ústavný súd konštatuje, že tá sa síce nepodieľala na nečinnosti okresného súdu, ale zároveň jej možno vytknúť, že sa o stav konania dostatočne nezaujímalala, resp. v priebehu viac ako 11 rokov, od pristúpenia do konania na základe uznesenia okresného súdu z 30. decembra 2008, sa o stav konania nezaujímalala vôbec. Sťažovateľka si teda účinne nestrážila svoje práva (zásada *vigilantibus iura scripta sunt*), nikdy nepodala sťažnosť na zbytočné prietahy v napadnutom konaní a aj túto ústavnú sťažnosť podala až po rozhodnutí okresného súdu v merite veci a postúpení odvolania okresným súdom odvolaciemu súdu, pričom aj pravdivosť svojho tvrdenia (bod 3 tohto nálezu) si neoverila (okresný súd postúpil odvolanie 2. júna 2020, ústavná sťažnosť bola podaná 2. júla 2020, pozn.). Tieto skutočnosti ústavný súd zohľadnil pri ustálení sumy priznaného finančného zadost'učinenia.

20. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu v napadnutom konaní.

21. Záver o tom, či dĺžka konania je alebo nie je primeraná, možno formulovať vždy s prihliadnutím na faktory, ktorými bolo konanie bezprostredne ovplyvnené, pričom pri posudzovaní dôvodnosti tvrdenia o porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako tak aj pri práve na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je nutné ku každej veci pristupovať individuálne a zvažovať, či s dôrazom na okolnosti prípadu ide o prietahy neodôvodnené, teda, či sú pričítateľné súdu (III. ÚS 188/2020).

22. Pokiaľ ide o úkony okresného súdu realizované do vydania skoršieho nálezu, ústavný súd sa pridŕža zistení opísaných v označenom náleze a záverov z nich vyvođených a v plnom rozsahu na ne poukazuje. Vychádzajúc z uvedeného a zohľadňujúc aj celkovú dĺžku napadnutého konania, ktorá je celkom zjavne neprimeraná a ústavnoprávne neakceptovateľná, dospel ústavný súd k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a teda aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci

bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

23. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

24. V posudzovanej veci ústavný súd v zhode so svojou judikatúrou (III. ÚS 158/07, III. ÚS 74/2010, II. ÚS 286/2018) neprikázal okresnému súdu, aby vo veci konal, pretože táto povinnosť mu už bola uložená skorším nálezom ústavného súdu vydaným vo veci ústavnej sťažnosti žalobkyne na prietahy v totožnom súdnom konaní. Na základe uvedeného ústavný súd o tomto návrhu sťažovateľky rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu.

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

25. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

26. Sťažovateľka sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 5 000 €, poukazujúc na utrpenú ujmu vyplývajúcu z neprimeranej dĺžky súdneho konania.

27. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04, I. ÚS 257/08). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie

finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

28. Vzhľadom na konštatované zbytočné prietahy v postupe okresného súdu v napadnutom konaní, berúc do úvahy najmä charakter predmetu konania, obdobie právnej neistoty sťažovateľky, jej správanie (bod 19 tohto nálezu) a všetky okolnosti daného prípadu, majúc na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, ústavný súd považoval priznanie sumy 1 000 € za primerané finančné zadosťučinenie (bod 2 výroku nálezu).

VI.

Náhrada trov konania

29. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu si nárok na náhradu trov konania uplatnila v sume 450,29 €.

30. Ústavný súd prisúdil sťažovateľke náhradu trov konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúcu z odmeny advokáta za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti). Za dva úkony vykonané v roku 2020 patrí odmena v sume dvakrát po 177 € a režijný paušál v sume dvakrát po 10,62 €. Celkove teda trovy právneho zastúpenia predstavujú sumu 375,24 € (bod 3 výroku nálezu). Sťažovateľka si uplatňovala aj náhradu trov konania vrátane dane z pridanej hodnoty, ničím však nepreukázala, že právny zástupca je aj platcom dane z pridanej hodnoty, a táto skutočnosť nevyplýva ani z verejne prístupného zoznamu platcov dane z pridanej hodnoty, čo si ústavný súd ku dňu rozhodovania v posudzovanej veci overil.

31. Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. januára 2021

Peter Molnár
predseda senátu